

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skrotningspremie för personbilar åren 2020 och 2021

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skrotningspremie för personbilar åren 2020 och 2021 (RP 201/2020 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- konsultativ tjänsteman Eleonoora Eilittä, kommunikationsministeriet
- budgetråd Kati Jussila, finansministeriet
- chef Tuovi Valtonen, Transport- och kommunikationsverket
- verkställande direktör Juha Kenraali, Finlands Bilåtervinning Ab
- verkställande direktör Pekka Rissa, Autoalan Keskusliitto ry
- specialforskare Hanna Kalenoja, Bilimportörerna och -industrin rf
- verkställande direktör Tero Kallio, Bilimportörerna och -industrin rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Konkurrens- och konsumentverket
- Finlands miljöcentral
- Gasum Ab
- Automobilförbundet rf
- Cykelförbundet rf
- Biokretslopp och Biogas Finland rf
- Tekniska Handelsförbundet rf
- Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lag om skrotningspremie för personbilar åren 2020 och 2021. I lagen föreslås nya villkor för erhållande av skrotningspremie. Av statens medel reserveras sammanlagt 8 miljoner euro för att användas till skrotningspremie. Enligt förslaget kan premien beviljas en fysisk person för att ersätta en gammal skrotningsfärdig bil med en ny bil, en elassisterad cykel, en

Betänkande KoUB 13/2020 rd

periodbiljett i kollektivtrafik eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik. Beroende på vilken drivkraft den nya bilen har betalar staten en skrotningspremie på 1 000—2 000 euro eller för anskaffning av elassisterad cykel, en periodbiljett i kollektivtrafik eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik högst 1 000 euro.

Covid-19-epidemin har bromsat upp bilhandeln. Särskilt handeln med nya bilar har blivit lidande på grund av epidemin. I synnerhet våren 2020 var antalet första registreringar av nya personbilar klart färre än under normala år. Syftet med propositionen är att stimulera ekonomin för att lindra de ekonomiska konsekvenserna av covid-19-epidemin genom att främja försäljningen av nya bilar och utsläppsminskningarna inom transportsektorn.

Propositionen hänför sig till statens sjunde tilläggsbudgetproposition för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 december 2020 och gälla till och med den 31 mars 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet ställer sig positivt till målen i förslaget om skrotningspremie, som gäller ekonomisk stimulans till följd av covid-19-situationen, en ökning av andelen alternativa drivkrafter och främjandet av försäljningen av nya bilar. Propositionen bidrar positivt till förnyelsen av Finlands bilbestånd, som är mycket gammalt i en europeisk jämförelse. Det får positiva konsekvenser både med tanke på miljömålen och trafiksäkerheten.

Det är nödvändigt med mångsidiga åtgärder för att utsläppsmålen för trafiken ska nås, och skrotningspremien är en välkommen åtgärd i detta urval av metoder. Skrotningspremie kan beviljas för köp av en ny utsläppssnål personbil, en elassisterad cykel, en periodbiljett för kollektivtrafiken eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik. Utskottet anser principiellt sett att det är bra att skrotningspremien inte sporrar till enbart miljövänligare privatbilism, utan att det i regleringen också ingår kollektivtrafik och cykling som nya alternativ.

Utfrågade sakkunniga har fäst uppmärksamhet vid kostnadseffektiviteten hos de föreslagna åtgärderna. Utskottet konstaterar att de direkta positiva miljökonsekvenserna i propositionen har bedömts vara relativt små. Utskottet anser dock att brister i kostnadseffektiviteten i övergångsfasen mot miljövänligare transporter kan anses vara godtagbara i detta skede.

Sakkunniga framförde också olika önskemål om att stöd även ska kunna beviljas för traditionella cyklar, begagnade personbilar samt motorcyklar och mopeder. Dessutom har det föreslagits bland annat att premieanslaget ska kvoterats så att största delen av det totala beloppet av de premier som utbetalas ska riktas till bilanskaffningar, men det har också föreslagits att premien för elcyklar och kollektivtrafikbiljetter höjs till 2 000 euro. Vissa sakkunniga har ansett att de gränsvärden för utsläpp från bilar som föreslås i propositionen är för höga. Utskottet anser utifrån erhållen utredning att de begränsningar och linjeval som gjorts i propositionen i princip är ändamålsenliga. Det är möjligt och även behövligt att senare separat bedöma stöd för anskaffning av andra fordon. Enligt erhållen utredning kan exempelvis en traditionell cykel i mindre utsträckning än en elcykel

Betänkande KoUB 13/2020 rd

betraktas som ett alternativ till en personbil. I detta skede anser utskottet att en begränsning av skrotningspremien till att gälla endast anskaffning av nya bilar i stället för begagnade bilar bäst främjar propositionens syfte att förnya bilbeståndet och minska utsläppen.

Ett förslag i samband med sakkunnigutfrågningen var ett procentuellt maximitak från anskaffningspriset på eldrivna cyklar och kollektivtrafikbiljetter bland annat för att förhindra missbruk av systemet. När det gäller eldrivna cyklar har det påpekats att stödet också kan påverka cykelpriserna och därmed snedvrider konkurrensen på marknaden. Men det har också framförts att eldrivna cyklar i och med skrotningspremien möjliggör övergång till mer utsläppssnåla transporter för ett betydligt större antal personer än tidigare.

Vid behandlingen av ärendet har utskottet övervägt att begränsa premien för anskaffning av eldrivna cyklar antingen genom att fastställa ett procentuellt maximibelopp av anskaffningspriset för det belopp som ska utbetalas eller genom att begränsa storleken på den maximala premien. En sänkning av stödet för anskaffning av eldrivna cyklar i förhållande till vad regeringen föreslår kan enligt vissa bedömningar vara motiverad också med tanke på jämlikheten i fråga om premierna för anskaffning av olika fordon och den regionala jämlikheten. Utskottet anser det vara klart att systemet utöver dess positiva effekter också i viss mån kommer att möjliggöra missbruk. Eldrivna cyklar kan i motsats till personliga kollektivtrafikbiljetter säljas vidare efter anskaffningen, vilket inte är ändamålsenligt med tanke på stödets syfte. Enligt den utredning som det föredragande ministeriet har lämnat är det dock omöjligt att i detta skede bedöma omfattningen av eventuellt missbruk.

Utskottet har vid helhetsbedömningen av ärendet gått in för den lösning som föreslås i propositionen i fråga om eldrivna cyklar. Den föreslagna modellen är enkel och tydlig, och varje eldriven cykel som kommer ut på marknaden främjar för sin del utveckling av cyklingen och uppnående av utsläppsmålen. Skrotningspremien kan också gagna de inhemska cykeltillverkarna. Utskottet anser dock att det är mycket viktigt att konsekvenserna av propositionen i fortsättningen följs mycket noggrant för att man ska kunna bedöma de totala konsekvenserna av skrotningspremiestystemet, också i fråga om stödets eventuella konsekvenser för priserna på produkterna och missbruk av systemet.

Utskottet anser att det är viktigt att man vid skrotning av bilar strävar efter att säkerställa att användbara delar och material återvinns på tillbörligt sätt.

DETALJMOTIVERING

2 §. Föresättningar för beviljande av skrotningspremie. Enligt propositionen ska den som får skrotningspremie vara införd som bilens ägare i trafik- och transportregistret tolv månader innan bilen skrotas. Enligt uppgift beviljades under den föregående stödperioden 2018 skrotningspremie också till personer som var innehavare till bilen. Utskottet anser att det i sig är motiverat att också innehavaren av en skrotningsbil kan vara berättigad till skrotningspremie. Situationer där en person har antecknats som fordonsinnehavare kan finnas exempelvis i familjekretsen samt i fråga om fordon med flera ägare eller fordon som tillhör ett dödsbo. Enligt den utredning som utskottet fått anses det inte heller öka missbruket av stöd att innehavaren likställs med

Betänkande KoUB 13/2020 rd

ägaren. Således ändrar utskottet 1 mom. så att också innehavaren av en skrotningsbil kan vara berättigad till skrotningspremie.

8§. Ikraftträdande. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 december 2020. Utskottet stryker dock av tekniska skäl den tidpunkt för lagens ikraftträdande som anges i paragrafen, och kommunikationsministeriet bestämmer tidpunkten för lagens ikraftträdande efter det att lagen har antagits. Utskottet anser det vara viktigt att den föreslagna tidtabellen håller.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 201/2020 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om skrotningspremie för personbilar åren 2020 och 2021

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde och förhållande till statsunderstödslagen

Av statens medel beviljas åren 2020 och 2021, inom ramen för de anslag som reserverats i statsbudgeten, understöd för anskaffning av en ny personbil, en elassisterad cykel, en periodbiljett i kollektivtrafik eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik för att ersätta en skrotningsfärdig personbil (skrotningspremie), på det sätt som föreskrivs i denna lag. Bestämmelser om statsunderstöd finns dessutom i statsunderstödslagen (688/2001).

2 §

Förutsättningar för beviljande av skrotningspremie

Transport- och kommunikationsverket kan bevilja skrotningspremie till en fysisk person som skaffat för eget bruk en ny personbil som inte tidigare har genomgått en första registrering, en ny elassisterad cykel, en periodbiljett i kollektivtrafik eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik, om han eller hon på det sätt som anges i 58 § i avfallslagen (646/2011) till skrotning har lämnat en sådan personbil som har använts i trafik under det senaste kalenderåret

Betänkande KoUB 13/2020 rd

och omedelbart före skrotningen och har genomgått första registrering 2010 eller tidigare och vars i fordonstrafikregistret antecknade ägare eller innehavare han eller hon har varit utan avbrott i minst 12 månader omedelbart före skrotningen.

Skrotningspremie kan beviljas, om

1) den bil som anskaffats använder som enda drivkraft eller som den ena drivkraften el och har koldioxidutsläpp på högst 95 gram per kilometer, angivna i enlighet med de typgodkännandekrav som gällde enligt den EU-lagstiftning som gällde vid tidpunkten för den första registreringen,

2) den bil som anskaffats använder som enda drivkraft eller som den ena drivkraften bränsle som består av metan eller höginblandad etanol,

3) den bil som anskaffats har koldioxidutsläpp på högst 120 gram per kilometer, angivna i enlighet med de typgodkännandekrav som gällde enligt den EU-lagstiftning som gällde vid tidpunkten för den första registreringen,

4) den elassisterade cykel som anskaffats är utrustad med pedaler eller vevanordningar och en elmotor med en effekt på högst 250 watt, förutsatt att motorn fungerar endast vid trampning och kopplas ur funktion senast när hastigheten stiger till 25 kilometer i timmen, eller om

5) periodbiljetten i kollektivtrafik eller kombinationstjänsten som innehåller reserätt i kollektivtrafik är avsedd för inrikes spår- eller vägtrafik.

Förutsättningar för att beviljande av skrotningspremie är dessutom att

1) stödpremiens mottagare har fått ett skrotningsintyg enligt 59 § i avfallslagen för den bil som lämnats in för skrotning och är angiven som ägare eller innehavare av den nya anskaffade bilen,

2) skrotningsintyget har utfärdats tidigast den 1 december 2020 och senast den 31 december 2021, och

3) anslag som i statsbudgeten reserverats för betalning av understödet står till förfogande.

Skrotningspremie kan beviljas endast en gång för samma skrotningsfärdiga personbil. Skrotningspremie kan beviljas den som anskaffat en personbil som är enbart eldriven, även om annat understöd av statens medel har beviljats för anskaffningen.

3 §

Understödet belopp

Skrotningspremie beviljas av statens medel till ett belopp av 2 000 euro mot anskaffning av en personbil som använder som enda drivkraft eller som den ena drivkraften antingen el eller bränsle som består av metan.

Skrotningspremie beviljas av statens medel till ett belopp av 1 000 euro mot anskaffning av en personbil, vars utsläpp är högst 120 gram koldioxid per kilometer.

Skrotningspremie beviljas av statens medel mot anskaffning av en elassisterad cykel, en periodbiljett i kollektivtrafik eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik till ett belopp som motsvarar anskaffningspriset, dock högst 1 000 euro.

4 §

Ansökning av skrotningspremie

Transport- och kommunikationsverket betalar på ansökan till understödstagaren skrotningspremie för en sådan anskaffad ny personbil, elassisterad cykel, en periodbiljett i kollektivtrafik el-

Betänkande KoUB 13/2020 rd

ler kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik som uppfyller de förutsättningar som anges i 2 §. Till ansökan ska fogas en specificerad utredning om den anskaffade personbil, elassisterade cykel, periodbiljett i kollektivtrafik eller kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik för vars anskaffning skrotningspremie ansöks samt en kopia av det skrotningsintyg som avses i 2 § 3 mom. 1 punkten. Ansökan ska lämnas in hos Transport- och kommunikationsverket senast 31.12.2021.

5 §

Tillsyn och återkrav

Transport- och kommunikationsverket svarar för tillsyn över och återkrav av skrotningspremie enligt denna lag. Bestämmelser om tillsyn över och återkrav av skrotningspremie finns i statsunderstödslagen.

6 §

Sökande av ändring

I fråga om beslut enligt denna lag får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003). Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

7 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om ansökan om och betalning av understöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den ~~1 december~~ 2020 och gäller till och med den 31 mars 2022.

Betänkande KoUB 13/2020 rd

Helsingfors 12.11.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Suna Kymäläinen sd
vice ordförande Ari Torniainen cent
medlem Sandra Bergqvist sv
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Juho Kautto vänst
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Joonas Könttä cent
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Matias Marttinen saml
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Kari Tolvanen saml
medlem Paula Werning sd
ersättare Jari Myllykoski vänst
ersättare Jari Ronkainen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.

Betänkande KoUB 13/2020 rd Reservation

RESERVATION

Motivering

I propositionen föreslås det att det stiftas en ny temporär lag om skrotningspremie åren 2020 och 2021 (tiden 1.12.2020—31.12.2021). I lagen föreslås också nya villkor för erhållande av skrotningspremie. Av statens medel reserveras sammanlagt 8 miljoner euro för detta ändamål. Enligt förslaget kan skrotningspremie beviljas en fysisk person för att ersätta en gammal skrotningsfärdig bil med en ny bil, en elassisterad cykel, en periodbiljett i kollektivtrafik eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik. Beroende på vilken drivkraft den nya bilen har betalar staten en skrotningspremie på 1 000—2 000 euro eller för anskaffning av elassisterad cykel, en periodbiljett i kollektivtrafik eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik högst 1 000 euro.

Vi ställer oss i huvudsak bakom propositionen och menar att det finns ett betydande behov för den. Vi anser också att det är viktigt att propositionens främsta mål är att stimulera ekonomin på grund av de ekonomiska konsekvenserna av coronaepidemin. Vi ser också att det på så sätt är möjligt att både främja och påskynda försäljningen av nya bilar.

Vi anser att det är en liten begränsande faktor i detta lagförslag att premien inte kan tillämpas på anskaffning av en begagnad bil. Det är naturligtvis bra att man med hjälp av systemet strävar efter att få i trafik fordon som är säkrare än de nuvarande. Som en bra sak ser vi också att den utsläppsgräns som i propositionen ingick som kriterium för utnyttjande av skrotningspremien har höjts från propositionsutkastet i fråga om fordon som använder traditionella bränslen.

Vi som undertecknat reservationen beklagar dock särskilt att man i propositionen inte ingriper i ett problem som mycket väl kan uppstå, det vill säga problemet med förmedling av cyklar. Det är nämligen mycket möjligt eller till och med förutsägbart att en betydande del av stödet kommer att användas för inköp av elcyklar, kollektivtrafikbiljetter eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik, eftersom stödet täcker en betydande del av deras anskaffningskostnader. Det är därför åtminstone i princip möjligt att en anskaffad cykel eller biljett säljs eller ges vidare.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men 3 § med följande ändringar
(Reservationens ändringsförslag):

Betänkande KoUB 13/2020 rd
Reservation

Reservationens ändringsförslag

3 §

Understödet belopp

Skrotningspremie beviljas av statens medel till ett belopp av 2 000 euro mot anskaffning av en personbil som använder som enda drivkraft eller som den ena drivkraften antingen el eller bränsle som består av metan.

Skrotningspremie beviljas av statens medel till ett belopp av 1 000 euro mot anskaffning av en personbil, vars utsläpp är högst 120 gram koldioxid per kilometer.

Skrotningspremie beviljas av statens medel mot anskaffning av en elassisterad cykel till ett belopp som motsvarar högst 25 procent av anskaffningspriset, dock högst 1 000 euro. (Nytt)

Skrotningspremie beviljas av statens medel mot anskaffning av ~~en elassisterad cykel~~, en periodbiljett i kollektivtrafik eller en kombinationstjänst som innehåller reserätt i kollektivtrafik till ett belopp som motsvarar anskaffningspriset, dock högst 1 000 euro.

Helsingfors 12.11.2020

Sheikki Laakso saf
Jari Ronkainen saf
Kari Tolvanen saml
Matias Marttinen saml
Janne Heikkinen saml